

УДК 658.153

[https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-1\(1\)-294-307](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-1(1)-294-307)

Заюков Іван Вікторович, доктор економічних наук, доцент, професор кафедри менеджменту та адміністрування, Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ, 21050, м. Вінниця, вул. Соборна, 87, тел.: 0964302424, <https://orcid.org/0000-0002-7225-2827>

ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ЛІКВІДНОСТІ НА ЗБИТКОВІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Анотація. Важливим в сучасних військових умовах розвитку підприємств України, є забезпечення ліквідності, платоспроможності, формування фінансових результатів, зокрема чистого прибутку, що розглядається як резерв зниження рівня їх збитковості.

Метою статті є дослідження впливу модифікованого коефіцієнта абсолютної ліквідності на збитковість підприємств України.

Акцентовано увагу на важливості дослідження впливу ліквідності на збитковість підприємств України. Здійснено розрахунок коефіцієнта абсолютної ліквідності підприємств України в 2013–2022 роках, зокрема за їх розмірами – великі, середні, малі та мікропідприємства. Проаналізовано динаміку результативності діяльності вітчизняних підприємств України в 2010–2022 роках. Проведено оцінювання впливу модифікованого коефіцієнта абсолютної ліквідності підприємств України на частку підприємств, які отримали збиток, зокрема для великих, середніх, малих і мікропідприємств. Побудовані відповідні кореляційно-регресійні рівняння та здійснено оцінку їх статистичної надійності та адекватності реальним економічним процесам і явищам. Побудовано кореляційно-регресійне рівняння для всіх підприємств України є статистично надійним ($r = 0,83$; $D = 0,69$; коефіцієнт Фішера більше нормативного (табличного) значення ($3,579 > 2,447$), $z = 1,17$; $Se = 0,45$; $C_{95\%} = 1,96$; $rL = 0,29$; $rU = 0,97$). Дане рівняння дало можливість спрогнозувати частку всіх підприємств України, які потенційно можуть бути збитковими в 2022–2025 роках. При значенні модифікованого коефіцієнта абсолютної ліквідності в 2025 році – 0,08, потенційна частка всіх підприємств України, які отримають збиток в 2025 році може скласти – 24,64%. Запропоновано основні напрями, які, зокрема дозволять забезпечити оптимальне співвідношення поточних фінансових інвестицій до поточних зобов'язань в аспекті зниження рівня збитковості підприємств України.

Ключові слова: поточні фінансові інвестиції, поточні зобов'язання, прибуток, збиток, кореляційно-регресійний аналіз.

Zayukov Ivan Viktorovych, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor, Professor of the Department of Management and Administration, Vinnytsia Trade and Economic Institute DTEU, 21050, Vinnytsia, st. Soborna, 87, phone: 0964302424, <https://orcid.org/0000-0002-7225-2827>.

EMPIRICAL STUDY OF THE INFLUENCE OF LIQUIDITY ON THE LOSSABILITY OF UKRAINIAN COMPANIES

Abstract. Important in the modern military conditions of the development of Ukrainian enterprises is the provision of liquidity, solvency, formation of financial results, in particular, net profit, which is considered as a reserve for reducing the level of their unprofitability.

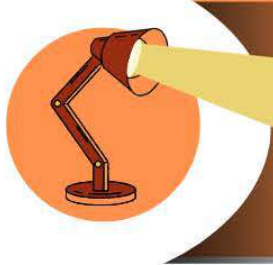
The purpose of the article is to study the influence of the modified coefficient of absolute liquidity on the unprofitability of Ukrainian enterprises.

Attention is focused on the importance of studying the impact of liquidity on the profitability of Ukrainian enterprises. The calculation of the coefficient of absolute liquidity of Ukrainian enterprises in 2013–2022 was carried out, in particular, according to their size - large, medium, small and micro enterprises. The dynamics of the performance of domestic enterprises of Ukraine in 2010–2022 were analyzed. An assessment of the impact of the modified ratio of absolute liquidity of Ukrainian enterprises on the share of enterprises that received a loss, in particular for large, medium, small and micro enterprises, was carried out. Appropriate correlation-regression equations were constructed and their statistical reliability and adequacy to real economic processes and phenomena were evaluated. The constructed correlation-regression equation for all enterprises of Ukraine is statistically reliable ($r = 0.83$; $D = 0.69$; the Fisher coefficient is greater than the standard (table) value ($3.579 > 2.447$), $z = 1.17$; $Se = 0.45$; $C_{95\%} = 1.96$; $rL = 0.29$; $rU = 0.97$). This equation made it possible to forecast the share of all Ukrainian enterprises that could potentially be unprofitable in 2022–2025. If the value of the modified coefficient of absolute liquidity in 2025 is 0.08, the potential share of all enterprises of Ukraine that will receive a loss in 2025 may be - 24.64%. The main directions are proposed, which, in particular, will allow to ensure the optimal ratio of current financial investments to current liabilities in terms of reducing the level of unprofitability of Ukrainian enterprises.

Key words: current financial investments, current liabilities, profit, loss, correlation-regression analysis.

Постановка проблеми. За даними Торговельно-промислової палати України [1], на початку 2024 року спостерігається тенденція погіршення умов бізнесу в Україні. Про це свідчить «Індекс Барометру бізнесу», який в січні 2024 року знизився на 4 позиції порівняно із відповідним періодом 2023 року

та має значення – 40,4 [1]. При цьому, варто зазначити, за відповідним індексом в січні 2024 року всі підприємства України прогнозують імовірність погіршення ситуації, зокрема посилення тенденцій в напрямку зростання збитковості. З'ясовано, що чим менший розмір бізнесу, тим очікування щодо економічного їх розвитку більш скептичні. Додатково зазначимо, що в 2022–2023 роках бюджетний дефіцит України становив понад 20% від ВВП. Зокрема цей фактор буде уповільнювати зростання економіки України в 2024 році до значення 3–3,5% від ВВП [2]. Таким чином, в військових умовах розвитку України виникає необхідність в дослідженні впливу факторів (ліквідність, платоспроможність) на результативність діяльності підприємств України, зокрема за їх розмірами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різним аспектам залучення фінансових інвестицій в підприємства займалось багато вчених. Серед зарубіжних науковців, які займалися проблемами інвестицій, необхідно відзначити праці Х. Андерсона, Дж. Блейка, Глен А. Велша, М.Ф. Ван Бреда, Л. Гітмана, Б. Нідлза, Т. Сааті, Е. Хендріксена, Ч.Хонгрена, У. Шарпа та багатьох інших. Проблеми методики, аудиту, обліку фінансових інвестицій відображені в працях вітчизняних вчених, зокрема: Ф. Бутинця, В. Бабича, О. Ємця, В. Єфіменка, Г. Кірейцева, Г. Машлій, Є. Мниха, І. Нескорородева, Г. Осадчої, О. Петрука, П. Німчинова, М. Пушкара, В. Рудницького, А. Степанюк, М. Чумаченко, В. Швеця, О. Шарапова, В. Шевчука, І. Яремчука та багатьох інших. Ліквідність та платоспроможність підприємства досліджували в своїх працях зарубіжні науковці і практики: Л. Бернстайн, Ю. Брігхем, Л. Гапенські, А. Гропеллі, Дж. К. Ван Хорн, П. Ревентлоу та багато інших. Серед вітчизняних авторів, праці яких присвячені теоретичним та методичним засадам платоспроможності та ліквідності підприємства, слід назвати М. Білик, І. Бланк, В. Бурчевський, Ф. Бутинець, М. Горбатов, О. Данілов, В. Іваненко, В. Іващенко, М. Коробов, Г. Ковальчук, Л. Лігоненко, Є. Мних, В. Опарін, О. Терещенко та багато інших.

Так, Г. Машлій в статті [3, с. 135], посилює важливість забезпечення економічного розвитку України, зокрема шляхом зниження питомої ваги збиткових підприємств України та пошуку шляхів формування фінансових результатів діяльності підприємств України. Вчена вважає, що важливим резервом вирішення зазначеної проблеми є збільшення інвестиційного потенціалу підприємств, зростання ліквідності та обсягів поточних фінансових інвестицій.

Метою статті є дослідження впливу модифікованого коефіцієнта абсолютної ліквідності на збитковість підприємств України.

Матеріали та методи дослідження. Науковий метод дослідження – кореляційно-регресійний аналіз. Здійснення кореляційно-регресійного аналізу при оцінюванні впливу модифікованого коефіцієнта абсолютної ліквідності (співвідношення поточних фінансових інвестицій до поточних зобов'язань) (х)

на частку підприємств, які отримали збиток передбачає побудову кореляційного рівняння (Y) (формула 1)[4]:

$$Y_x = a_0 + a_1x, \quad (1)$$

де Y_x – лінійне рівняння;
 a_0, a_1 – параметри (коефіцієнти) рівняння;
 x – фактор впливу.

Невідомі параметри рівняння регресії (a_0, a_1) запропоновано знаходити за способом найменших квадратів. Для цього будують систему нормальних рівнянь. Тіснота зв'язку оцінюється за допомогою лінійного коефіцієнта кореляції. Частка варіації досліджуваної результативної ознаки (Y) зумовлена впливом факторів (x), включених до рівняння регресії (формула 1) визначається за допомогою коефіцієнта детермінації (D). Оцінку вірогідності множинного коефіцієнта кореляції (так як і кореляційного рівняння в цілому) пропонується здійснювати шляхом розрахунку F -критерію (F). Крім тісноти зв'язку для оцінювання адекватності рівняння регресії (1) реальним процесам служать такі показники: вибірковий коефіцієнт кореляції (z), стандартна похибка (S_e), нижня границя довірчого інтервалу коефіцієнта кореляції (rL), верхня границя довірчого інтервалу коефіцієнта кореляції (rU).

Коефіцієнт абсолютної ліквідності (AT) (коефіцієнт термінової ліквідності (Rapid liquidity); «кислотний тест» (The rate of the immediate liquidity); коефіцієнт критичної оцінки (Acidtest Ratio) відображає здатність покривати короткострокові боргові зобов'язання наявними і короткостроковими фінансовими інвестиціями. Нормативне значення цього показника оцінюється на рівні – 0,2. Розраховується за формулою [5]:

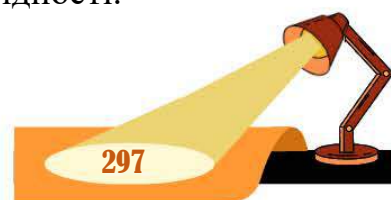
$$AT = \frac{C + ShL}{CL}, \quad (2)$$

де: C – грошові активи підприємства;
 ShL – поточні фінансові інвестиції;
 CL – поточні зобов'язання.

З формули 2 (коефіцієнта абсолютної ліквідності) в чисельнику залишимо поточні фінансові інвестиції, тобто перетворимо формулу 2 в модифікований коефіцієнт абсолютної ліквідності (формула 3) та позначимо його як – modified absolute liquidity ratio (MALR), який матиме вигляд:

$$MALR = \frac{ShL}{CL}, \quad (3)$$

де: MALR – модифікований коефіцієнт абсолютної ліквідності.

Інформаційною базою дослідження є статті закордонних та вітчизняних вчених з проблематики економічного розвитку підприємств, їх ліквідності; статистичні дані Державної служби статистики України тощо.

Виклад основного матеріалу дослідження. В теорії під «ліквідністю» розуміють здатність активів швидко перетворюватись на гроші [6]. Що стосується поняття «ліквідність підприємства», то під цим терміном розуміють їх забезпеченість активами, які за термінами погашення (реалізації) мають відповідати наявним у підприємства фінансовими зобов'язаннями. Якщо взяти до уваги інвестиційну діяльність підприємства, то тут можна акцентувати увагу на такому показнику як «ліквідність інвестицій» [6]. Дана ліквідність представляє здатність інвестицій бути реалізована протягом короткого періоду часу без втрати ринкової вартості об'єкта інвестицій. В теорії всі активи підприємства поділяються на чотири групи, зокрема до першої групи належать найбільш ліквідні активи (A1) – кошти в касі та на рахунках в банківських установах та короткострокові фінансові вкладення. Проведемо в роботі розрахунок коефіцієнта абсолютної ліквідності (AT) на основі даних Державної служби статистики України та скористаємось для розрахунку формулою 2 [7].

Розрахований коефіцієнт абсолютної ліквідності (AT) підприємств України за 2013–2022 років, зокрема за їх розмірами (великі, середні, малі, мікропідприємства) дозволив зробити висновок, що загальне значення коефіцієнта (AT) менше нормативного.

Таблиця 1 – Розрахунок коефіцієнта абсолютної ліквідності¹ (AT)

Роки	Загальне значення	у тому числі за розміром підприємств України			
		великі	середні	малі	з них мікропідприємства
2013	0,17261921	0,09960461	0,187756	0,228304	0,233111
2014	0,15821927	0,1052273	0,175004	0,193673	0,198115
2015	0,12803626	0,10231257	0,121338	0,16057	0,175843
2016	0,08955668	0,09467356	0,08802	0,08745	0,087556
2017	0,09239153	0,07808418	0,085459	0,113721	0,116849
2018	0,08253459	0,07147259	0,077147	0,098791	0,095383
2019	0,09163581	0,0998144	0,085573	0,090954	0,082803
2020	0,10649359	0,1335347	0,103924	0,088781	0,07696
2021	0,1019693	0,10518993	0,108451	0,091237	0,076545
2022	0,10447127	0,10017075	0,121885	0,089743	0,068576

Джерело: розраховано автором за [7].

Примітка 1 – не включені дані по підприємствах на окупованих територіях України.

Це стосується і для великих і середніх підприємств. Починаючи із 2013 року коефіцієнт (AT) мав негативну динаміку розвитку. Наприклад, в цілому для

всіх підприємств коефіцієнт (АТ) в 2013 році становив 0,173, а в 2019 році – 0,092, тобто відбулось зменшення майже вдвічі. З 2020 року даний коефіцієнт почав зростати та в 2022 році становив – 0,104, але це значення практично вдвічі менше норми. Дані таблиці 1 засвідчують, що лише в 2013 році по малим підприємствам і мікропідприємствам коефіцієнт (АТ) був в нормі відповідно 0,228 та 0,233. Далі на малих і мікропідприємствах ситуація значно погіршується в динаміці. Так, в 2022 році порівняно із 2013 роком коефіцієнт (АТ) по малим підприємствам знизився в 2,56 рази, а по мікропідприємствам в 3,88 рази. Дані приведені в таблиці 1 свідчать, що підприємства України, зокрема за їхніми розмірами в середньому мають суттєві проблеми із абсолютною ліквідністю, тобто є проблеми із вчасним задоволенням вимог кредиторів, що є фактором зниження їх прибутковості та зростання збитковості. Проаналізуємо результативність діяльності підприємств України за даними, які наведені в таблиці 2.

Дані таблиці 2 засвідчують, що в 2013–2015 роках в цілому підприємства України отримали збитки, зокрема в 2013 році «мінус» 22839743,6 тис. грн.; в 2014 році «мінус» 590066944,5 тис. грн.; в 2015 році – «мінус» 373516013,2 тис. грн.. Основна причина цього – військовий конфлікт на Сході України та проведення АТО, пізніше ООС. З 2016 році чистий прибуток становив 29705020,1 тис. грн., який до 2021 року зростає. В 2022 році в цілому підприємства отримали збиток, через війну в Україні, який становив «мінус» 276277742,8 тис. грн. Звернемо увагу на питому вагу підприємств, які отримували прибуток або збиток. Так, в 2013 році питома вага підприємств, які отримували прибутки становила 57,3%, в 2022 році вона зросла до 65,8%.

Таблиця 2 – Динаміка результативності діяльності вітчизняних підприємств України в 2010–2022 роках¹

Роки	Усього				
	чистий прибуток (збиток), тис.грн	підприємства, які одержали прибуток		підприємства, які одержали збиток	
		у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат, тис. грн	у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат, тис. грн
1	2	3	4	5	6
2010	13906129,7	57,3	155197596,8	42,7	141291467,1
2011	67797898,9	63,5	208896289,9	36,5	141098391,0
2012	35067276,8	63,0	210607600,6	37,0	175540323,8
2013	-22839743,6	65,0	179259608,7	35,0	202099352,3
2014	-590066944,5	65,5	202704533,9	34,5	792771478,4
2015	-373516013,2	73,3	352980433,4	26,7	726496446,6
2016	29705020,1	73,0	396745355,6	27,0	367040335,5
2017	168752792,7	72,4	515460600,5	27,6	346707807,8

1	2	3	4	5	6
2018	288305468,1	73,9	584358002,5	26,1	296052534,4
2019	523779001,5	73,6	772019623,4	26,4	248240621,9
2020	68054905,5	71,0	599404728,4	29,0	531349822,9
2021	885276479,5	72,9	1117131352,8	27,1	231854873,3
2022	-276277742,8	65,8	639197706,9	34,2	915475449,7

Джерело: наведено автором за [8].

Примітка 1 – не включені дані по підприємствах на окупованих територіях України.

Відповідно зменшилась питома вага підприємств за відповідний період, які отримали збитки із 42,7% до 34,2%. Тобто в 2022 році кожне третє підприємство в цілому було збитковим, що значно підвищує імовірність банкрутства.

Виникає необхідність в пошуку резервів та факторів, які впливають на зростання чи зниження питомої ваги підприємств, які отримують прибуток. Таким резервом, на нашу думку, є посилення ліквідності та платоспроможності підприємства. При оцінюванні впливу коефіцієнта абсолютної ліквідності (формула 2) на частку підприємств, які отримали збиток було з'ясовано, що зв'язок слабкий, побудоване рівняння не характеризується статистичною надійністю та не відповідає реальним економічним процесам. Тому було здійснено спробу модифікувати формулу 2 в формулу 3 та було здійснено оцінювання впливу модифікованого коефіцієнта абсолютної ліквідності (співвідношення поточних фінансових інвестицій до поточних зобов'язань) (x) на частку підприємств, які отримали збиток. В процесі проведення кореляційно-регресійного аналізу та побудови відповідних рівнянь, було отримано результати, які зведені в таблицях 3–7. Результати оцінювання впливу модифікованого коефіцієнта абсолютної ліквідності (x) на частку підприємств, які отримали збиток (Y) для всіх підприємств України наведено в таблиці 3.

Таблиця 3 – Результати оцінювання впливу (x) на (Y) для всіх підприємств України

Роки	Значення (x), %	Значення (Y), %	Оцінка результатів побудованого рівняння	Значення
2014	7,93122	34,5	Коефіцієнт кореляції (r)	0,83
2015	5,474481	26,7	Об'єм вибірки (n)	8
2016	3,233997	27,0	z	1,17
2017	2,90215	27,6	se	0,45
2018	2,368847	26,1	c_95%	1,96
2019	2,311509	26,4	Нижня 95% межа (zl)	0,3
2020	3,301279	29,0	Верхня 95% межа (zU)	2,05
2021	2,416844	27,1	Нижня 95% межа (rl)	0,29
			Верхня 95% межа (rU)	0,97

Джерело: розраховано автором за [7; 8].

Примітка 1 – не включені дані по підприємствах на окупованих територіях України.

На основі даних таблиці 3 та рівняння 1 (формула 1) було побудоване кореляційно-регресійне рівняння (формула 4), яке характеризується наступними параметрами: $r = 0,83$; $D = 0,69$; коефіцієнт Фішера ($F = 3,579$) більше нормативного (табличного) значення ($F_t = 2,447$), тобто ($F > F_t$), $z = 1,17$; $Se = 0,45$; $C_{95\%} = 1,96$; $rL = 0,29$; $rU = 0,97$.

$$Y_x = 23,72 + 1,16x, \quad (4)$$

Результати оцінювання впливу модифікованого коефіцієнта абсолютної ліквідності (x) на частку підприємств, які отримали збиток для великих підприємств України наведено в таблиці 4.

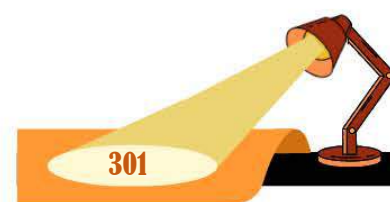
Таблиця 4 – Результати оцінювання впливу (x) на (Y) для великих підприємств України

Роки	Значення (x), %	Значення (Y), %	Оцінка результатів побудованого рівняння	Значення
2014	1,195682172	34,5	Коефіцієнт кореляції (r)	0,21
2015	1,183963562	26,7	Об'єм вибірки (n)	8
2016	0,72420465	27,0	z	0,21
2017	0,415336694	27,6	se	0,45
2018	0,516971065	26,1	$c_{95\%}$	1,96
2019	0,899041303	26,4	Нижня 95% межа (zL)	-0,67
2020	4,493156559	29,0	Верхня 95% межа (zU)	1,09
2021	1,674361309	27,1	Нижня 95% межа (rL)	-0,58
			Верхня 95% межа (rU)	0,80

Джерело: розраховано автором за [7; 8].

Примітка 1 – не включені дані по підприємствах на окупованих територіях України.

На основі даних таблиці 4 було побудоване кореляційно-регресійне рівняння, яке характеризується наступними параметрами: $r =$ «мінус» 0,21; $D = 0,04$; коефіцієнт Фішера ($F = 0,516$) менше нормативного (табличного) значення ($F_t = 2,447$), тобто ($F < F_t$), $z = 0,21$; $Se = 0,45$; $C_{95\%} = 1,96$; $rL =$ мінус 0,58; $rU = 0,80$. Результати оцінювання впливу модифікованого коефіцієнта абсолютної ліквідності (x) на частку підприємств, які отримали збиток для середніх підприємств України представлено в таблиці 5.

Таблиця 5 – Результати оцінювання впливу (x) на (Y) для середніх підприємств України

Роки	Значення (x), %	Значення (Y), %	Оцінка результатів побудованого рівняння	Значення
2014	8,595233571	34,5	Коефіцієнт кореляції (r)	0,89
2015	4,307178894	26,7	Об'єм вибірки (n)	8
2016	2,399664239	27,0	z	1,45
2017	1,91778692	27,6	se	0,45
2018	1,733649375	26,1	c_95%	1,96
2019	2,107094732	26,4	Нижня 95% межа (zl)	0,57
2020	2,623908897	29,0	Верхня 95% межа (zU)	2,32
2021	2,685561793	27,1	Нижня 95% межа (rl)	0,51
			Верхня 95% межа (rU)	0,98

Джерело: розраховано автором за [7; 8].

Примітка 1 – не включені дані по підприємствах на окупованих територіях України.

На основі даних таблиці 5 було побудоване кореляційно-регресійне рівняння, яке характеризується наступними параметрами: $r = \text{«мінус» } 0,89$; $D = 0,79$; коефіцієнт Фішера ($F = 4,907$) більше нормативного (табличного) значення ($F_t = 2,447$), тобто ($F > F_t$), $z = 1,45$; $Se = 0,45$; $C_{95\%} = 1,96$; $rL = 0,51$; $rU = 0,98$. Результати оцінювання впливу модифікованого коефіцієнта абсолютної ліквідності (x) на (Y) для малих підприємств України наведено в таблиці 6.

Таблиця 6 – Результати оцінювання впливу (x) на (Y) для малих підприємств України

Роки	Значення (x), %	Значення (Y), %	Оцінка результатів побудованого рівняння	Значення
2014	14,08762393	34,5	Коефіцієнт кореляції (r)	0,67
2015	10,95650393	26,7	Об'єм вибірки (n)	8
2016	5,469666223	27,0	z	0,81
2017	6,370356614	27,6	se	0,45
2018	4,775653678	26,1	c_95%	1,96
2019	3,891767025	26,4	Нижня 95% межа (zl)	-0,07
2020	3,128846374	29,0	Верхня 95% межа (zU)	1,69
2021	2,740019452	27,1	Нижня 95% межа (rl)	-0,07
			Верхня 95% межа (rU)	0,93

Джерело: розраховано автором за [7; 8].

Примітка 1 – не включені дані по підприємствах на окупованих територіях України.

На основі даних таблиці 6 було побудоване кореляційно-регресійне рівняння, яке характеризується наступними параметрами: $r = \text{«мінус» } 0,67$; $D = 0,449$; коефіцієнт Фішера ($F = 2,212$) менше нормативного (табличного)

значення ($F_t = 2,447$), тобто ($F < F_t$), $z = 0,81$; $Se = 0,45$; $C_{95\%} = 1,96$; $rL =$ «мінус» $0,07$; $rU = 0,93$. Результати оцінювання впливу (x) на (Y) для мікропідприємств України наведено в таблиці 7.

Таблиця 7 – Результати оцінювання впливу (x) на (Y) для мікропідприємств України

Роки	Значення (x), %	Значення (Y), %	Оцінка результатів побудованого рівняння	Значення
2014	16,12258819	34,5	Коефіцієнт кореляції (r)	0,62
2015	13,54815547	26,7	Об'єм вибірки (n)	8
2016	6,584442243	27,0	z	0,72
2017	8,163684081	27,6	se	0,45
2018	5,839232674	26,1	$c_{95\%}$	1,96
2019	4,499813744	26,4	Нижня 95% межа (zL)	-0,16
2020	3,559255075	29,0	Верхня 95% межа (zU)	1,60
2021	3,018651469	27,1	Нижня 95% межа (rL)	-0,15
			Верхня 95% межа (rU)	0,92

Джерело: розраховано автором за [7; 8].

Примітка 1 – не включені дані по підприємствах на окупованих територіях України.

На основі даних таблиці 7 було побудоване кореляційно-регресійне рівняння, яке характеризується наступними параметрами: $r =$ «мінус» $0,62$; $D = 0,38$; коефіцієнт Фішера ($F = 1,921$) менше нормативного (табличного) значення ($F_t = 2,447$), тобто ($F < F_t$), $z = 0,72$; $Se = 0,45$; $C_{95\%} = 1,96$; $rL =$ «мінус» $0,15$; $rU = 0,92$. Проведемо прогнозування частки всіх підприємств України, які отримали збиток (Y) на основі застосування трендового аналізу за даними 2014–2021 років. Гіпотетично спрогнозуємо рівень модифікованого коефіцієнта абсолютної ліквідності (x) на період 2022–2025 років (рис. 1).

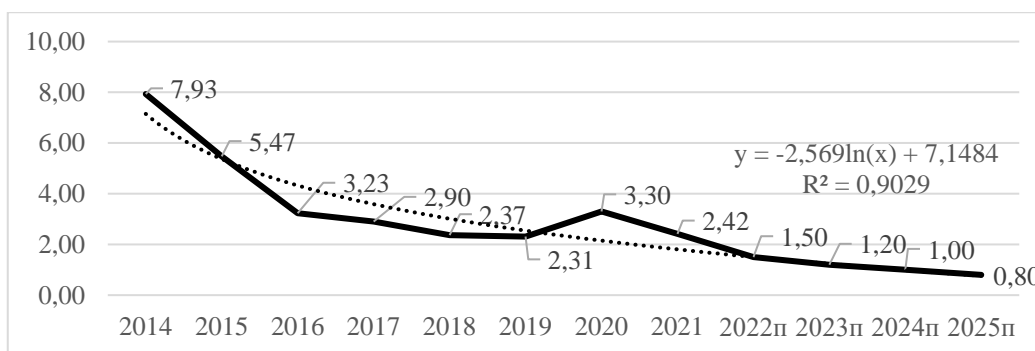

Рис. 1 – Прогноз рівня модифікованого коефіцієнта абсолютної ліквідності (x) на період 2022–2025 роки¹

Джерело: спрогнозовано автором за [7; 8].

Примітка 1 – не включені дані по підприємствах на окупованих територіях України.

Спрогнозовані значення рівня модифікованого коефіцієнта абсолютної ліквідності (x) на період 2022–2025 років на рис. 1 для всіх підприємств України дало можливість потенційно спрогнозувати частку всіх підприємств України, які отримали збиток в 2022–2025 роках (рис. 2) (базуючись на побудованому лінійному рівнянні (формула 4)).

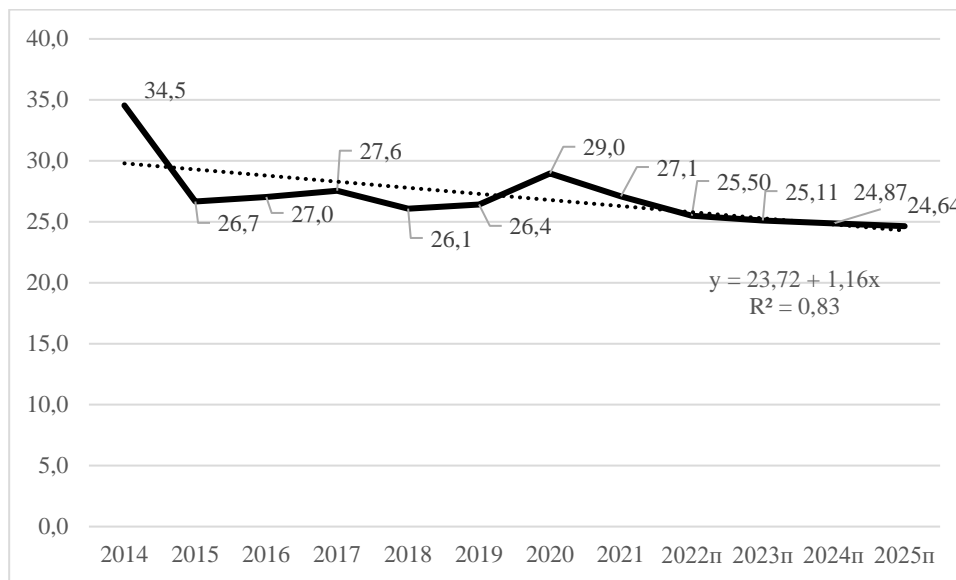

Рис. 2 – Прогноз частки всіх підприємств України, які отримали збиток в 2022–2025 роках

Джерело: спрогнозовано автором за [7; 8].

Примітка 1 – не включені дані по підприємствах на окупованих територіях України.

Отже, побудоване рівняння (формула 4) дало можливість потенційно спрогнозувати частку всіх підприємств України, які отримали збиток в 2022–2025 роках залежно від впливу рівня модифікованого коефіцієнта абсолютної ліквідності (x). Наприклад, як видно із даних рис. 2, при значенні модифікованого коефіцієнта абсолютної ліквідності в 2025 році – 0,08 або 8%, потенційна частка всіх підприємств України, які отримали збиток в 2025 році може становити 24,64%.

Основними напрямками, які дозволять забезпечити оптимальне співвідношення поточних фінансових інвестицій до поточних зобов'язань в аспекті зниження рівня збитковості підприємств України є [9]: раціональне вкладення відповідних інвестицій в мало ризикові фінансові інструменти; недопущення вкладання поточних фінансових інвестицій в активи, які мають високу імовірність стати неліквідними; забезпечення достатньої кількості високоліквідних активів з урахуванням термінів і обсягів виконання вимог кредиторів; здійснення політики залучення підприємствами кредитів на більш тривалий період та на умовах їх пролонгації тощо.

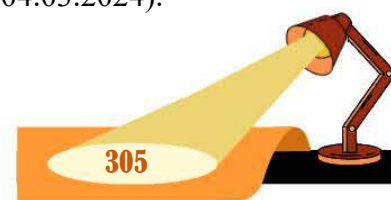

Висновки. Таким чином, результати дослідження свідчать, що із зростанням рівня модифікованого коефіцієнта абсолютної ліквідності вітчизняних підприємств (x) на 1%, частка всіх підприємств України, які отримують збиток зростає на 1,16%. Отримані результати носять дуальний характер. З однієї сторони, чим вищий рівень коефіцієнта абсолютної ліквідності підприємств, тим більша можливість їх вчасно виконувати свої зобов'язання перед кредиторами. В цьому випадку платоспроможність підприємств буде зростати, а імовірність банкрутства буде знижуватися. З іншої сторони, поточні фінансові інвестиції вкладаються підприємствами з метою отримання додаткового (позаопераційного) прибутку, зокрема шляхом вкладання вільних коштів на банківські депозити, в цінні папери (ощадні сертифікати, векселі, облігації тощо). Термін заморожування вільних коштів підприємства (поточних фінансових інвестицій) має не перевищувати один рік. Саме факт заморожування цих коштів, зокрема не дає можливість достроково знімати кошти, наприклад, з банківських депозитів. Від цього виникає багато інших небезпечних моментів. Так, із появою дефіциту обігових коштів, низькою ліквідністю основних засобів, настання терміну виконання вимог кредиторів, падіння виручки і фінансових результатів призведе до неможливості швидкого вилучення вкладених поточних фінансових інвестицій, що потенційно може призвести до погіршення фінансово-економічного становища і підвищення імовірності банкрутства підприємств.

У наступних наукових розвідках передбачається дослідити аспекти дуальності впливу рівня модифікованого коефіцієнта абсолютної ліквідності вітчизняних підприємств на частку всіх підприємств України, які отримують збиток. Що дасть можливість знайти оптимальне співвідношення поточних фінансових інвестицій до поточних зобов'язань.

Література:

1. Сайт Торгово-промислової палати України. «Барометр бізнесу» від Торговельно-промислової палати України. URL: <https://ucco.org.ua/press-center/ucco-news/barometr-biznesu-vid-torgovo-promislovoyi-palati-ukrayini> (дата звернення: 04.03.2024).
2. Журнал Forbs Ukraine. Чи зростає ВВП в Україні в 2024 році, що буде з інфляцією та курсом валют? URL: <https://forbes.ua/money/ekonomika-ukraini-u-2024-rotsi-chogo-ochikuvati-08012024-18370> (дата звернення: 04.03.2024).
3. Машлій Г. Вирішення проблем збитковості підприємств в Україні як засіб активізації регіональної інвестиційної діяльності. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2017. 1(16). С. 129-138. URL: <https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/20910/1/17mhbrid.pdf>.
4. Кореляційний та регресійний аналіз з прикладами. URL: <https://stat.org.ua/statclasses/correlation-regression/> (дата звернення: 04.03.2024).
5. Чайка Т.Ю., Лошакова С.Є., Водоріз Я.С. Розрахунок коефіцієнтів ліквідності за балансом, урахування фінансових і виробничих особливостей підприємства під час здійснення коефіцієнтного аналізу ліквідності. *Економіка та суспільство*. 2018. № 15. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/15_ukr/139.pdf (дата звернення: 04.03.2024).
6. Шуміло О.С., Курочка А.С. Ліквідність та платоспроможність підприємства та методи їх аналізу. *БІЗНЕСІНФОРМ*. 2023. 4. С. 105-111. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2023-4_0-pages-105_111.pdf (дата звернення: 04.03.2024).

7. Офіційний сайт Державної служби статистики України. Діяльність підприємств. Обороти активи підприємств за видами економічної діяльності з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства. Поточні зобов'язання і забезпечення підприємств за видами економічної діяльності з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 04.03.2024).

8. Офіційний сайт Державної служби статистики України. Чистий прибуток (збиток) підприємств за видами економічної діяльності з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства (2010-2022). URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 04.03.2024).

9. Лопатовська О.О., Гаєвська О.С. Ліквідність та платоспроможність в контексті фінансового управління діяльністю підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022. № 1. С. 118-123. URL: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2022/03/2022-en-1-19.pdf> (дата звернення: 04.03.2024).

References:

1. Sait Torhovo-promyslovoi palaty Ukrainy. «Barometr biznesu» vid Torhovelnopromyslovoi palaty Ukrainy [Website of the Chamber of Commerce and Industry of Ukraine. "Business Barometer" from the Chamber of Commerce and Industry of Ukraine]. (n.d.). <https://ucco.org.ua>. Retrieved from: <https://ucco.org.ua/press-center/ucco-news/barometr-biznesu-vid-torgovo-promislovoyi-palati-ukrayini> [in Ukrainian].

2. Zhurnal Forbs Ukraine. Chy zroste VVP v Ukraini v 2024 rotsi, shcho bude z inflatsiieiu ta kursom valiut? [Forbes Ukraine magazine. Will GDP in Ukraine grow in 2024, what will happen to inflation and exchange rates?]. (n.d.). <https://forbes.ua>. Retrieved from: <https://forbes.ua/money/ekonomika-ukraini-u-2024-rotsi-chogo-ochikuvati-08012024-18370> [in Ukrainian].

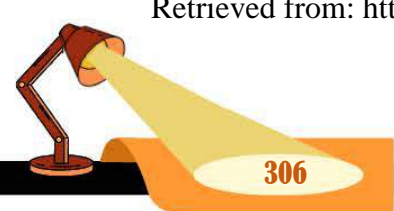
3. Mashlii H. Vyirishennia problem zbytkovosti pidpriemstv v Ukraini yak zasib aktyvizatsii rehionalnoi investytsiinoi diialnosti [Solving the problems of unprofitability of enterprises in Ukraine as a means of intensifying regional investment activity]. *Sotsialno-ekonomichni problemy i derzhava – Socio-economic problems and the state*. 2017. 1(16). S. 129-138. (n.d.). <https://elartu.tntu.edu.ua>. Retrieved from: <https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/20910/1/17mhbrid.pdf> [in Ukrainian].

4. Koreliatsiinyi ta rehresiinyi analiz z prykladamy [Correlation and regression analysis with examples]. (n.d.). <https://stat.org.ua>. Retrieved from: <https://stat.org.ua/statclasses/correlation-regression/> [in Ukrainian].

5. Chaika T.Iu., Loshakova S.Ie., Vodoriz Ya.S. Rozrakhunok koefitsiientiv likvidnosti za balansom, urakhuvannia finansovykh i vyrobnychykh osoblyvostei pidpriemstva pid chas zdiisnennia koefitsiientnoho analizu likvidnosti [Calculation of liquidity ratios according to the balance sheet, taking into account the financial and production characteristics of the enterprise during the implementation of liquidity ratio analysis]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*. 2018. № 15. (n.d.). <https://economyandsociety.in.ua>. Retrieved from: https://economyandsociety.in.ua/journals/15_ukr/139.pdf [in Ukrainian].

6. Shumilo O.S., Kurochka A.S. Likvidnist ta platospromozhnist pidpriemstva ta metody yikh analizu [Liquidity and solvency of the enterprise and methods of their analysis]. *BIZNESINFORM – BUSINESS INFORMATION*. 2023. 4. S. 105-111. (n.d.). <https://www.business-inform.net>. Retrieved from: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2023-4_0-pages-105_111.pdf [in Ukrainian].

7. Ofitsiinyi sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy. Diialnist pidpriemstv. Oborotni aktyvy pidpriemstv za vydamy ekonomichnoi diialnosti z rozpodilom na velyki, seredni, mali ta mikropidpriemstva. Potochni zoboviazannia i zabezpechennia pidpriemstv za vydamy ekonomichnoi diialnosti z rozpodilom na velyki, seredni, mali ta mikropidpriemstva [Official website of the State Statistics Service of Ukraine. Activities of enterprises. Current assets of enterprises by types of economic activity with distribution into large, medium, small and micro enterprises. Current obligations and provision of enterprises by type of economic activity with distribution into large, medium, small and micro enterprises]. (n.d.). <https://www.ukrstat.gov.ua>. Retrieved from: <https://www.ukrstat.gov.ua/> [in Ukrainian].

8. Ofitsiyni sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy. Chystyi prybutok (zbytok) pidpryiemstv za vydamy ekonomichnoi diialnosti z rozpodilom na velyki, seredni, mali ta mikropidpryiemstva (2010-2022) [Official website of the State Statistics Service of Ukraine. Net profit (loss) of enterprises by type of economic activity with distribution into large, medium, small and micro enterprises]. (n.d.). <https://www.ukrstat.gov.ua>. Retrieved from: <https://www.ukrstat.gov.ua/> [in Ukrainian].

9. Lopatovska O.O., Haievska O.S. Likvidnist ta platospromozhnist v konteksti finansovoho upravlinnia diialnistiu pidpryiemstva [Liquidity and solvency in the context of financial management of the enterprise]. Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu – Bulletin of the Khmelnytskyi National University. 2022. № 1. S. 118-123. (n.d.). <http://journals.khnu.km.ua>. Retrieved from: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2022/03/2022-en-1-19.pdf> [in Ukrainian].

